

Ἐνταῦθα δὲ καλὸν κρίνομεν νὰ ἐπισυνάψωμεν διὰ βραχείων τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Μονῆς ἁγίου Βησσαρίωνος καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Νεοφύτου τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ νῦν σωζομένου περικαλλεστάτου Ναοῦ. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Πόρτα-Παναγιᾶ ἔτει ἀπὸ μὲν Ἀδὰμ 6997, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ γεννήσεως 1489 ἐκ γονέων εὐσεβῶν Σωτῆρος καὶ Μαρίας (γενομένων μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Μονῆς μοναχῶν καὶ ἐπονομασθέντων Σάββα καὶ Μαρίνης, τελευτησάντων δὲ ἐν Πόρτα-Παναγιᾶ) καὶ ἐκεῖ ἐβαπτίσθη καὶ διέμεινεν μετὰ τῶν γονέων του μέχρι τῆς ἡλικίας 10 ἐτῶν μαθὼν καὶ τὰ πρῶτα γράμματα. Δεκαετῆς δὲ γενόμενος μετέβη εἰς Τρίκκαλα παρὰ τὸν Μάρκον Λαρίσης γέροντά του διακείμενον τότε ἐν Τρικκάλοις, ἕνεκα ἐρίδων ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχιεπισκοπῇ, ὡς ὑποτακτικός τε καὶ δόκιμος· βαθμὴν δὲ ἐχειροτονήθη παρὰ τοῦ γέροντός του ἀναγνώστης, ὑποδιάκονος, διάκονος, ἱερεὺς καὶ ἀρχιερεὺς Δομενίκου καὶ Ἐλασσάνος, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δεκτός καὶ ἐπανῆλθε παρὰ τὸν ἑαυτοῦ γέροντα. Ἐπειτα ἀποθανόντος τοῦ Σταγῶν Νικάνορος (1514) ἐν Καλαμπάκῃ ἐστάλη ἐκεῖ ὡς ἐπίσκοπος καὶ διετέλεσεν ἔτη ἕξ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἑαυτοῦ γέροντος ψήφῳ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχιερέων προεβιάζεται τῷ 1520 εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Λαρίσης. Ἰδρύσας δὲ τὴν Μονὴν ταύτην, ἣν ἀπεκάλεσε τοῦ Δουσίκου (ἐκ τοῦ παρκαλειμένου χωρίου Δουσίκου, κληθέντος οὕτω ἐκ τῶν πολυδένδρων, ἅτινα καλοῦνται δούσικα, δουσικάρια), ὡς καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀγελῶφου γέφυραν τὴν ἐπονομαζομένην τοῦ Κοράκου, μεταβὰς δὲ τῷ 1529 καὶ εἰς Οὐγγροβλαχίαν πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τῆς Μονῆς, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἔτει ἀπὸ μὲν Ἀδὰμ ζμθ', ἀπὸ δὲ Χριστοῦ γεννήσεως χρμα' ἰνδ. ιδ' ἤτοι 1541 σепτεμβρίου 13ῃ ἡμέρᾳ δευτέρᾳ. Ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Νεόφυτος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Σταγῶν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος τῷ αὐτῷ ἔτει τῆς εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον προαγωγῆς αὐτοῦ (1520). Ἐτει δὲ ζνθ' μηνὶ ἰουνίῳ ἰνδ. η' (1550) προήχθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Λαρίσης.

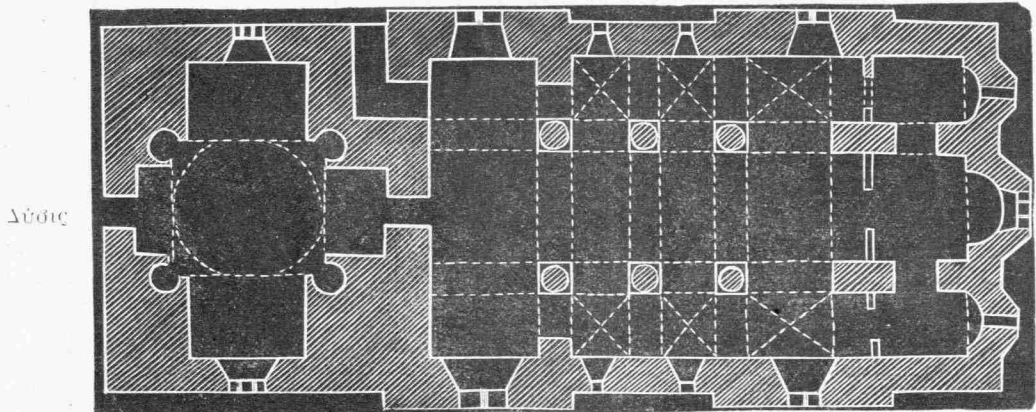
Ἐν τῇ Μονῇ σώζονται τρεῖς διαθήκαι τοῦ ἁγίου

Βησσαρίωνος ἐπὶ μεμβράνης, ἡ μὲν πρώτη ἀνευ ἡμερομηνίας, ἣν ἀλλαγῆν θὰ δημοσιεύσωμεν, αἱ δ' ἕτεραι δύο ὑπὸ κοινὴν χρονολογίαν ζμγ' (1535) ἰνδ. η', ἃς ἐπικυροῖ σιγγιλιώδες γράμμα τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου ἔτει 1539 ἰνδ. θ'. Ἐν ἀπάσαις δὲ παρέχονται τοῖς μοναχοῖς ὑποθήκαι καὶ παραινέσεις σοφαὶ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ὀφείλουσι νὰ διακίτωνται ἐν τῇ Μονῇ. Εἰκάζεται δὲ ὅτι ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου ἀνεψιοῦ τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος ἀνδρὸς λογίου καὶ ἐγκρατοῦς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως ὅτι ἐκ τῶν γραψάντων περὶ Θεσσαλίας οἱ μὲν ἀκροθιγῶς ποιοῦνται λόγον περὶ τε τοῦ σπουδαιστάτου ἐν Πόρτα-Παναγιᾶ Βυζαντιανοῦ μνημείου, τοῦ περιεργότερου ἴσως τῶν ἐν Ἑλλάδι σωζομένων ἐκ ταύτης τῆς ἐποχῆς, καὶ περὶ τῆς Μονῆς Δουσίκου, τινὲς δὲ καὶ σφάλλονται ὡς ὁ κατὰ τὸ 1836 συγγράψας καὶ ἐκδοὺς ἐν Πέστη τῆς Οὐγγαρίας χωρογραφίαν τῆς Θεσσαλίας Ἰωάννης Α. Λεονάρδος ἐξ Ἀμπελακίων γράφων ὅτι ἡ Μονὴ Δουσίκου ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀγγιλίου ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης συγγέας τούτων πρὸς τὸν ἅγιον Βησσαρίωνα.

Τῇ δὲ ἰουνίου κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς ἀσπασάμενοι τοὺς πατέρας ἀπήλθομεν τῆς Μονῆς ἀκολουθούντες καὶ τοῦ ἡγουμένου καὶ κατήλθομεν δι' ἑτέρας ὁδοῦ ἰππασίμου εἰς τὸ χωρίον Δουσίκον, ἐξ οὗ μετέβημεν εἰς Πόρταν, ἐνθα ἀνέμενεν ἡ ἄμαξα, ἣς ἐπιβάντες ἐπορευόμεθα πρὸς τὰ Τρίκκαλα. Γραφικώτατον δ' ἦν τὸ θέαμα τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐρταζόντων χωρικῶν μετὰ ποικίλων ἀμυρίσεων, ἰδίᾳ δὲ τῶν γυναικῶν, ὧν αἱ πλείστα ἐκαλαμῶντο, τινὲς δὲ καὶ ἐπότιζον τοὺς κήπους. Μικρὸν δὲ παρρωτέρω ἐν τῷ χωρίῳ Μπελέσι παρῆστη εἰδύλλιον ἐκ τῶν σπανιωτάτων· νεάνιδες λευχείμονες φέρουσαι κόσκινα ἐν ταῖς χερσὶν ἄμα ἰδοῦσαι ἡμᾶς παρελθόντας ἐτάχθησαν ἐν μιᾷ σειρᾷ καὶ ἤρξαντο ἔδουσαι ἡμᾶς τι τερψίθυμον ὑποκλίνουσαι τὰς κεφαλὰς ἀδιαλείπτως ὡς πρὸς χειρετισμόν. Ρίψαντες δ' αὐταῖς κέρματά τινα ἐχωροῦμεν οὕτω ψυχαγωγούμενοι, ἕως ἀφικόμεθα εἰς τὴν πόλιν.

Ν. Γ. Χ. ΖΩΓΙΑΗΣ

Κάτωψις τοῦ ἐν Πόρτα-Παναγιᾶ Ναοῦ. Κλίμαξ 1/200